

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyaló közlemények intézendők: n-kállói utca Textorius-ház.

Bérmertetlen levelek csak ismert kezekből fogadhatók el. A kéziratok nem adhatók vissza.

Kiadó-hivatalt, hová az előfizetési pénzek, a lapba szánt hirdetések és felszólalások küldendők: Nagytér 136. sz. a.

Hirdetési díjak:

Minden 3 hasábas petit-sor egyzeri hirdetését 5 fr. többlettel 4 kr.
Törzslapok hirdetések többszöri bekötésére, kedvezőbb feltételek alatt csak közölhető.
Minden egyes beiktatás után kinetárolás illeték 30 kr.
A nyílt-térben minden három hasábas garmond-sor díja 20 kr.
Az előfizetők, a hirdetések megfizetéséért, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

A világ legnagyobb zsarnoka.

(Végo.)

A világ ama legnagyobb zsarnokának az önzésnek, melyszerint az ember mások, sokszor milliók boldogságának romjain igyekszik felépíteni saját jólétének büszke palotáját, az önzésnek ellenszeréről, ama fegyverről akarok emlékezni ez alkalommal, mely hivatva van leküzdeni a világnak legnagyobb zsarnokát.

Ez is nagy, ez is láthatatlan hatalom és halhatatlan is egyszersmind; és bár áldása messze kiható: mindamellett igénytelen, nem keres fényt, kitüntetést, rangot, dicsőséget, még elismerést sem; megelőlszik az önmegelégedés vigasztaló érzelmével, de azért földözésében kifáradhatatlan a világ.

Hogy kikérülhesse a világ bántalmazásait, elfeledett helyeken, gyakran jászolban húzza meg magát; a szegénység daréczmezébe öltözködik, úgy indul ki boldogítani a világot. Utja vérző tövissek, aggasztó küzdelmek között, járatlan pusztaságokon vezet keresztül; önként keresi fel azon helyeket, ahol legnagyobb az inség, fájdalom és nyomor; gyakran épen azok, akiknek boldogítására indul, tesznek nehéz keresztet vállaira s jutalmul keresztet feszítik, vagy máglyákon havasztatják el! Hasztalan! Halálos gyötrelmei között átdicsőülve, feljúlva támad fel ismét: boldogítani és áldani a gyilkos kezekt.

Ahol hallgatnak szavaira, s beveszik üdvös tanácsait, ott nincs többé inség, nyomor és elnyomatás; nyomain a kietlen, tövises pusztaságok képe megváltozik; tövises helyett jólét, egyenlőség és szabadság virágai fakadnak ki. Szívére emeli az egész emberiség ügyét, s annak dajkálójá genuszává szentesül. Feláldozza önmagát, hogy ezereket, milliókat áldása lehessen. Mások boldogításában keres boldogságot, mint maga az Isten!

A világ eme legnagyobb jótévedője: az „önfeláldozás,” vagy ha úgy tetszik: „önmeztagadás,” ellentétben a világ legnagyobb zsarnokával, a szennyes, hitvány önzéssel.

E hatalom, a világ e legnagyobb jótévedője teheti boldoggá nem csak a hazát, hanem az egész emberiséget is.

Ha valami jó, ha valami üdvös létesült e földön, s boldogít a világon: azt a világ eme legnagyobb jótévedője, az önfeláldozás nemes erénye létesíti.

Följegyezsem-e buzdításul a multnak idevonatkozó örök elragyogó példáit? Először-jam-e névszerint mindazokat, akik nélkülöztek, nyomorogtak, sőt kétkedés nélkül hasiták fel keblöket, ha úgy kívánta a közűd, hogy általuk boldogulhasson az emberiség.

Vagy talán egy Fabricius, aki nemesen megvett az ellen dús ígéreiteit, s honához mindvégig hű maradt; egy Phocion aki a halál poharával kezében is hazája jótévedőjéért eseng; egy Aristides, aki száműzetése pillanatában is áldja haláltlan hazáját;

vagy hogy közelebről érintsem saját magunkat, azok, akik egykor a közboldogságot örömmel áldozták fel magukat a közel multban, egy Kossuth, aki boldogító törekvéscéjért mai nap is a száműzetés keserű kenyerét eszi s ősz homlokát a bonfájdalom nehéz gondja emésztji; vagy akit legelőbb kell vala említenem, a Krisztus, talán ma már, az önzés korszakában, neveltség és megvetés tárgyává álljulsunk?

Tegyük különbséget a dolgok közt. Fontoljuk meg az emberiség gondolkozásának két különböző irányát. Mindenekelőtt ily fontos kérdésekben, ne hódoljunk a divatos eszméknek és ezíra zofizának; mert ha tovább is megengedjük azt, hogy a társadalmi, épen úgy, mint a hazai életben egy nagy mérvű hódításokat tegyen a világ legnagyobb zsarnoka, az önzés: akkor az a mondás, amit Jugurtha mondott Rómáról („Róma eladó város, s ha vevője akadna, maholnap el fogna veszni”) ilenni fog társadalmi életünkre s szegény, sokat hányatott hazánkra is.

Bármily csillogó s behelgő szavakkal ostromoljon is bennünket tebát a világ eme sokkezű zsarnoka, az önzés: álljunk ellene nemes bátorsággal behelőző ígéreiteinek; épöljük igazán saját szívünkben s a körülünk felszűrődő ifjak szívében a világ legnagyobb jótévedőjét: az önfeláldozás nemes erényét; mert csakis ez által lehet boldog és szabad a hazai és emberiség.

KÖZGYÉK.

Észrevételek

Kozma József esperes ur helyreigazítására

A f.-szabolcsi ref. egyházmegyei iskolaügyről szólottam minap a „Szabolcs” ban Irtam tárgyalósan úgy, mint minden ilyen közíróknál kell és szokás irni; irtam, hogy ébren legyünk s munkáidjunk e mindnyájunk közös ügy körül.

Erre az egyházmegyei esperese körözött egy fellelet oly modorban, melyből világosan kitűnik, hogy csekély személyemet akarja azért, hogy ez ügyet tárgyalni merészteltem, pelengere állítani. Mert ugyan kérdem a t. olvasót: mi az, ha nem személyeskedés, midőn valaki három lapra terjedő iratában, alig tehát papírra egy mondatot a nélkül, hogy, egy más valakinek nevét bele ne hozza? És ezt három lapon tizenháromszor ismétli. Mi egyéb az, ha nem személyeskedés, midőn valamely ügy körül buzgólkodást az ember hitűség dicsőség után kapkodóknak nyilvánítják? S miért e túlságos személyeskedés? Hiszen én az esperes urat t. i. személyét sohasem bántottam; vele társaságban életbenem talán kétszer voltam; ezek közül is a második találkozás olyan volt, hogy bizony társaságát, akik ott voltak, úgy gondolom, hogy nem igen óhajtozzák; mivel ott is velem veszekedtet; kérdéses cikkek miatt engemet művelt ház és művelt emberhez nem illő modorban korhol, hogy irni merészesek; s azt nem mondhatja, hogy viszont sértegettem volna az esperes urat; sőt hallgattam, mit be tudok bizonyítani, mert nem tartottam illőnek oly modorban diskurálni. Én tehát személyt soha nem bántottam s így az én személyem sértegetésére nem volt semmi oka.

Az egész személyeskedésre azon észrevételtem van, hogy mindketton igénytelen személye kevésbé érdeklí az olvasó közönséget — miután mindig valami épületet keres, minthogy kedve teltek abban, ha én visszaszemélyeskedném az esperes ur cikkeit s ez igen könnyű dolog is volna, mert az az efféle mosterséghöz nem kell sem nagy tudomány, sem valami nagy fejtorás, még valami magas műveltség sem. Így aki csak irni megtanult, megteheti, ha kedve van hozzá De meggondolva, hogy ez, a mily könnyű: ép annyira

inhumánus dolog, én nem viszonom ilyen modorban a „Helyreigazítás.”

A tárgy azonban, melynek rovására személyem oly kicsinyölég megurczoltatott, annálkább szeretem. S könnyebben esik lelkelem, ha szolgálhat érte, ha mindjárt egy pár szót is. Erről igen röviden szólni engedje meg a t. szerkesztő ur! *)

A helyreigazítás azt veti szemre, hogy alaplatlan s egymással ellentmondó dolgokat állítok. Erre először azt jegyzem meg, hogy amaz állítások nem hiven, hanem fordítva vannak czikkeimből az azokat magyarázó sorok s szavak nélkül kikapkodva.

Például az adatik számba, hogy én kereken enyhit mondtam volna: „nem tárgyalatott az egyházmegyei gyűlésen az oktatásügy”; meg azt, hogy: „a f. szabolcsi egyházmegye megette az intézkedéseket, a statisztikai adatok megadták érte a jutalmat, az elismerést”. Ezeket mondtam; de nem úgy egy szuszra, mint a „helyreigazítás” teszi, hanem e kérdést vetvén fel magamnak „minké intézkedések történtek az egyházmegyében a közötatásra nézve a multban?” arra ezt feleltem: „az isk. ügy előmozdítására nézve egyházmegyeink is, mint általában hitfelekezetiünk, míg t. i. a hitfelekezeteik maguk intézték ez ügyet, megette az intézkedéseket, a statisztikai adatok megadták érte a jutalmat; t. i. a népszámlálásnál, iskolai adatók összerésirésánál kitűnt, hogy a mi felekezetiünkön levő emberek közt több irni olvasni tudó ember van, mint a más felekezetenek levők közt. Ezt nem egyszer olvashatta aki statisztikai adatokra van egy kis figyelemmel.

A másik állításnál rossz akaratu fordítás, nem „helyreigazítás”, mert nem azt mondom, hogy: „nem tárgyalatott az egyházmegyei gyűlésen az oktatás ügy.” hanem ezt irtam: „már vagy három ly tavaszi, helyosztó — gyűlésen, ha felvetétek is e tárgyat, t. i. a nevelés ügyet; de nem tárgyalatott egy behatóan, mint megérdemelte volna.” És ezen állításon most is fenntartom. Tehát: „vagy három ly gyűlésen”: miat-hogy pedig ily — helyosztó — gyűlés egyszer van egy évben, kifejezésem ezt teszi: három év óta. Hogy a dolog így áll: a helyreigazítás bizonyítja, nem én. Ez pedig azt mondja ezen időről: „miután az 1868 XXXVIII. törv. ez meghozatott, — nem vala, mit tárgyalatott az egyházmegyének”. És ezt nem én mondom; hanem idézem azt a helyreigazításból. — Így csak azt tövészttem el, hogy három év helyett, négyet kellett volna említenem. A lényeges az, hogy szerentem azóta nem tárgyalatott, a czáfolat szerent meg „nem vala mit tárgyalni”; tehát ez is elismeri, hogy nem tárgyalatott. Másként fejezzük ki magunkat; de egyt mondanék, s nekem még szíves igazságom! Csak olyan biz ez, hogy: „más szemében meglátja az ember a szálkát, magácban meg nem a gerendát!”

A főkönyvből idézett adatokra nézve csak egy pár szavam van. Első szóval e kimutatásért köszönetet monlok. Ezt kirtem én már vagy két év óta; de míg az esperesi hivatal főkéjában volt: ugyan hogy láthatam volna? Hála Istennek azonban! csakhogy valahára meglátolta, hogy hol s milyen iskola van? Két év előtt lett volna ugyan ennek ideje; de jobb későn, mint soha! Köszönöm többek nevében is az esperes urat, hogy napvilágra becsebitani méltóztatott ezen adatokat. Jörve nézve, ez a második szavam, méltóztassék úgy intézkedni, hogy ne csak az egyházmegyei vegye az efféleket tudomásul, hanem mi is itt alant megláthassuk azokat, mert tessék elhinni sokan vagyunk, akiket e dolog érdekel. Azután meg félrekeresés kikerülése szempontjából is, igen jó szolgálatot tesz az ily nyilvános kimutatás S részben felszólalással czémozott elterem. A „Szabolcs” t. szerkesztőse, azt hiszem, minden évben szívesen közölne (minden közönséggel) az ily kimutatásokat; de az olvasó bizonyosan, még szívesebben venné, ezt biztosan mondhatom.

Mándok is fel van emaltve. Ki ne feledjük soha a számítás és beszélgetésből; mert ottan nagy baj van. 233 tankötelesre van csak egy tanterem; alba 117 gyermek feljár; 116 maradolkoltalan; enél a falukon több eredmény tapasztalható, s Mándok városában is így megy. Az mondatik, hogy én hordogssam oda a magam forintjait, ha t. i. volnának. Engedelmet kérek! ez már nem rendi, hiszen meg van írva, hogy: „ne kívánd a te felebarátod”; mint szintén az is, hogy: „segíts magodon, majd isten is segít.” Van ott sok forint t. i. Mándokon; csak egy iskoláépítésre va-

*) Kötelességünknek ismerjük tég értendő az igazoló sorolnak mindig és mindenki előtt; de sokszorozott kézségű tesz-szik azt akkor, midőn, mint jelen esetben is, meltrallom megátadott s számdolcson félreértett egyén sorolnak nyitjuk meg lapunk fassalját. Mi sem osztottuk K. J. ur „Helyreigazításának” minden föléjét; leghövedébb pedig az cine vonatkozott; nem ta közöltük volna azt, ha az illető egyi özmegyei iskolagyálásról nem hoz vala adatokat, melyek az ügynek csak előnyű szolgálhatnak.
Szerk.

HIRDETÉSEK.

Czincz Sámuel Nyiregyházan.

Elad és vesz mindenféle állam- és iparpapírokat, u. m. urbéri kárpótlást, szőlődezsma és nemzeti kölcsönöket; nem különben vasuti, bank és takarékpénztári részvényeket, ezüst- és aranypénzeket; továbbá bevált mindenféle couponokat (kamatszelvény) a legillendőbb díjazás mellett.

(10-4)

Előleg értékpapírokra mindenkor kapható.

Hirdetmény.

Nyir-Bogdányban szeszgyárnak alkalmas zsindejel fedett, úgy két 10—10 öles melléképületekkel, kutakkal ellátott 11 hold területű udvartelek több évekre bérbé kiadó. — Vasuti állomás félóra járás, — a klompér, gabona, árpa termelés bőségesen fedezni fogja a szeszgyártást.

A feltételek iránt Ny.-Bogdányban értekezhetni alulirt tulajdonossal.

Kelt Bogdány, febr. 22. 1873.

(10-6)

Székely Benedek.

TUDOMÁSUL!

Alulírottak tudatjuk a t. cz. közönséggel, miszerint Schönborn gróf ő méltóságától a szolyvai savanyúvíz forrást több évre kibérelvén, annak egyedli nyiregyházi főraktárát Csapky Jenő urnak átadtuk.

Kelt Munkácson 1873. martius havában.

Brand és Braun

szolyvai, olenyai, és polenai savanyúvíz források egyedli bérői.

Minden üveg ólom kapszulával, és ezen felirattal van ellátva:

Árjegyzék Csapky Jenőnél Nyiregyházan			
1 láda szolyvai savanyúvíz	40-es	5	frt. —
1 " " " " " "	60-os	5	" 20 kr.
1 " olenyai " " " "	40-es	4	" 30
1 " " " " " "	60-as	4	" 50 "
1 " polenai " " " "	40-es	4	" 30 "
Üres ládák ép állapotban 1 frt 40 krajával vétetnek vissza.			

(3-2)

Önkéntes eladás.

Nyiregyházan, a nagy-orosi-utczában, Stern Emánuel-féle házban, a magy. k. postahivatal szomszédságában, mindenmű házbútor, órák, tükrök, lámpák, egy Ehrbar-féle zongora, mindenféle konyha-felszerelvények, lovak, 24 lóra szárszám, nyergek, kocsik, stb. minden órában készpénzfizetés mellett eladók.

(3-2)

Özv. Inczedy Györgyné

házánál két lakosztály, konyha, kamara és istállóval bérebevehető. Ugyanott kétvékás kert is kibérelhető a lakosztályllyal.

(3-3)

Áru- s egyéb szállítmányok vasuton szállítása.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására juttatni s szíves figyelmébe kérem, hogy alulírott a vaspályán mindennemű tárgy elszállítását, a legkisebb díjazás mellett, elvállalja s mindkét vonalon eszközözi.

Ha az illető szállító urak, tekintetbeveszik, mennyi időt vesz igénybe, ha ily tárgyak feladását eszéljükre bízzák, s mily sok kár történhetik részint a figyelmetlenség, részint az ügytelenség miatt; ha továbbá meggondolják mennyire el vannak foglalva sokszor a vasuti hivatalnok urak: saját kényelmük és szállítandó tárgy biztos, tapintatos és pontos kezelése érdekében, reményem nem fogják sajnálni azon csekély gondozási díjt, melyet ily esetekben felszámítandok.

Mielőbbi és minél számosabb szíves megbízásokra számítva maradtam Kis-Várdán.

8-7

Február 22. 1873.

Friedenstein Simon.

Szolyvai savanyúvíz új árleszállítása.

A szolyvai savanyúvíz alulírottaknál következő árak mellett kapható:

Egy 40-es láda szolyvai víz 4 frt 50 kr.
" 60-as " " " " 4 frt 70 kr.

Kapható: Bertalan Rezső, Kralovicsky László és Török Péter uraknál.

(3-2)

Bertalan Pál.

Az első magyar általános biztosító társaság

Budapestben

(10-2)

a kölcsönös túlélési csoportulati (Tontina) biztosítást, előre meghatározott legkisebb (minimal) összegért való jótállás és a díjak vizont biztosíthatása mellett üzletkörébe felvévén egyelőre a következő 6 csoportulaton nyitotta meg

1) Egy 14 év tartamu csoportulaton melynek leszámítási ideje 1887-ik év január 1-én leend.	
2) " 16 " " " " " " " " " " " " " " " "	1889-ik " " " " " "
3) " 18 " " " " " " " " " " " " " " " "	1891-ik " " " " " "
4) " 20 " " " " " " " " " " " " " " " "	1893-ik " " " " " "
5) " 22 " " " " " " " " " " " " " " " "	1895-ik " " " " " "
6) " 24 " " " " " " " " " " " " " " " "	1897-ik " " " " " "

Az első magyar általános biztosító társaság a fent kijelölt túlélési csoportulaton részvevői irányában, végeredmény fejében a következő mint legkisebb (minimal) összegért határozott kezességet vállal

a) egyszer s mindenkorra befizetett 1000 frtnyi betét után

ha a csoportulaton 14 évi tartamu	2150 frtért
" " " " " " " " " " " " " " " " "	2450 "
" " " " " " " " " " " " " " " " "	2800 "
" " " " " " " " " " " " " " " " "	3200 "
" " " " " " " " " " " " " " " " "	3600 "
" " " " " " " " " " " " " " " " "	4000 "

b) évenként fizetendő 100 frtnyi betét után

ha a betétek 14 éven át fizetnek	2200 frtért
" " " " " " " " " " " " " " " " "	2600 "
" " " " " " " " " " " " " " " " "	3200 "
" " " " " " " " " " " " " " " " "	3800 "
" " " " " " " " " " " " " " " " "	4500 "
" " " " " " " " " " " " " " " " "	5300 "

Az első magyar általános biztosító társaság által garantált legkisebb (minimal) összegek a betétek, azok kamatai s a kamatok kamatainak mintegy 6 százalékos gyümölcsözését képezik, mely gyümölcsözés azonban — a biztosítás természeténél fogva — kedvező viszonyok között tetemesen előnyösebb is lehet.

Az egyidejűleg felvett vizont biztosítás igénybe vétele által — merséki díj mellett, — biztosított a betételek azon esetenben visszatérítése, ha a biztosított egyén a csoportulaton leszámítási határideje előtt meghaloznak.

Ily módon a biztosítás ezen nembe számtalan előnyeinel fogva a középpérek s időnkénti megakarítások legjobbj s legbiztosabb elhelyezésére ad alkalmas s lehetővé teszi, hogy a gyermekek jópóvjáról gondoskodni óhajó családtagok azoknak könnyű és kényelmes módon szabad független állást szerezzenek.

Mintthogy az első magyar általános biztosító társaság évi betétek gravant 25 frtot s ezen felül barmely magas összeget elfogad, a biztosítás ezen nemben mindenki — meg a kevésbé vagyonos is — részesülhet.

Társaságunk számos ügykelei a megnyitott 6 csoportulaton részvevőire mai naptól kezdve aláírásokat elfogadnak s bővebb felvilágosítással teljes készséggel szolgálnak.

Az első magyar általános biztosító társaság igazgatósága.

Nyiregyháza, 1873. Nyomatott Dobay Sándornál.

Tanuló fiu kerestetik.

Alulírott tisztelettel tudatja a t. cz. szülőkkel, hogy egy, 14 vagy 15 éves fiu, vas és vegyes üzletben gyakorolnok minden perczben fölvetik.

Fábrý Gábor.

Természetesen fényezett tömör bútorok,

valamtu ndi iennemű

Sirkövek

utányos áron kaphatók az Andrez-féle házban ugyanott kapható naponként frisen sült kenyér a kaszai gózkényer-sütődéből.

(3-2)

Eladó ház.

Vendégutczában 144 számú ház szabdakézből eladó. Értekezhetni ugyanott a tulajdonosnál.

(3-2)